การอำนวยเพลงบทประพันธ์ “ผ่านพิภพลีลา ผ่านฟ้าลีลาศ” ของกิตติ เครือมณี สำหรับวงดุริยางเครื่องลม*

A STUDY OF CONDUCTING KITTI KRUEMANEE’S CELESTIAL AND TERRESTRIAL DANCES FOR WIND BAND

วรรษรักษ์ วีระโพธิ์[1] และ ภาวไล ตันจันทร์พงศ์[2]

Wasaruck Weerapo[1] and Pawalai Tanchanpong[2]

[1-2]มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

[1-2]Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author’s Email: wasaruck.we@ku.th

วันที่รับบทความ : 8 มิถุนายน 2569; วันแก้ไขบทความ 23 มิถุนายน 2569; วันตอบรับบทความ : 25 มิถุนายน 2569

Received 8 June 2026; Revised 23 June 2026; Accepted 25 June 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างทางดนตรีและแนวทางการตีความบทประพันธ์ 2) ศึกษาแนวทางการอำนวยเพลงและลักษณะการใช้ท่าทางสื่อสารของวาทยกร และ 3) ศึกษาแนวทางการสร้างสมดุลของแนวเสียงภายในวงดุริยางค์เครื่องลม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โน้ตสกอร์บทประพันธ์ และแนวคิดด้านการอำนวยเพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมร่วมกับการวิเคราะห์บทประพันธ์โดยตรง

ผลการวิจัย พบว่า บทประพันธ์ดังกล่าวเป็นบทประพันธ์ร่วมสมัยที่สะท้อนการบูรณาการแนวคิดการประพันธ์ดนตรีตะวันตกเข้ากับอัตลักษณ์ทางดนตรีไทยผ่านการใช้แนวทำนองที่ได้รับอิทธิพลจากสำเนียงเพลงไทย การออกแบบสีสันของเสียง และการพัฒนาเนื้อหาดนตรีใน

Citation:

* วรรษรักษ์ วีระโพธิ์ และ ภาวไล ตันจันทร์พงศ์. (2569). การอำนวยเพลงบทประพันธ์ “ผ่านพิภพลีลา ผ่านฟ้าลีลาศ” ของกิตติ เครือมณี สำหรับวงดุริยางเครื่องลม. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(5), 1120-1139.

Wasaruck Weerapo and Pawalai Tanchanpong. (2026). A Study Of Conducting Kitti Kruemanee’s Celestial And Terrestrial Dances For Wind Band. Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(5), 1120-1139.;

DOI: https://doi.org/10.

https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/

รูปแบบ Through-composed Form ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ สีสันเสียง และความเข้มข้นทางดนตรีอย่างต่อเนื่องตลอดบทเพลง

ในด้านการอำนวยเพลง พบว่าวาทยกรจำเป็นต้องศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางดนตรี แนวทำนอง การประสานเสียง และบทบาทของกลุ่มเครื่องดนตรีแต่ละประเภทอย่างละเอียด เพื่อกำหนดแนวทางการใช้ท่าทางให้เหมาะสมกับลักษณะทางดนตรีในแต่ละช่วงของบทเพลง รวมทั้งควบคุมสมดุลของแนวเสียงให้เกิดความชัดเจนของแนวทำนองหลักและความกลมกลืนภายในวง องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษา วิเคราะห์ และอำนวยเพลงบทประพันธ์ร่วมสมัยของไทยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับวาทยกร นักศึกษา และนักวิชาการด้านดนตรีในการพัฒนาศักยภาพการแสดงดนตรีร่วมสมัยในบริบทของประเทศไทย

คำสำคัญ: การอำนวยเพลง, วงดุริยางค์เครื่องลม, การตีความบทเพลง, กิตติ เครือมณี, ผ่านพิภพลีลา ผ่านฟ้าลีลาศ

Abstract

Research article aimed to: 1) study and analyze the musical structure and interpretative approaches of the composition; 2) examine conducting approaches and the conductor’s communicative gestures; and 3) investigate methods for achieving balance among instrumental sections within the wind Band. This study employed a qualitative research methodology through the examination of academic literature, related research studies, the musical score of the composition, and conducting concepts for wind Band, together with a direct analysis of the composition itself.

The findings revealed that the composition is a contemporary work that reflects the integration of Western compositional concepts with Thai musical identity through the use of melodic materials influenced by Thai musical idioms, orchestral color design, and the development of musical content in a through-composed form. These elements create continuous changes in mood, timbre, and musical intensity throughout the work.

Regarding conducting practice, the study found that conductors must thoroughly understand the relationships among musical structure, melody, harmony, and the roles of each instrumental section in order to determine appropriate conducting gestures for the musical characteristics of each passage. Furthermore, conductors must effectively manage the balance among instrumental lines to ensure the clarity of the principal melody and the overall cohesion of the ensemble. The knowledge gained from this research can be applied to the study, analysis, and performance of contemporary Thai compositions for wind band. It may also serve as a guideline for conductors, music students, and scholars in enhancing the performance and interpretation of contemporary music within the Thai musical context.

Keywords: Conducting, Wind Band, Musical Interpretation, Kitti Kruamanee, Celestial, Terrestrial Dances

บทนำ

การอำนวยเพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม (Wind Band Conducting) เป็นศาสตร์และศิลป์ทางดนตรีที่มีบทบาทสำคัญต่อการถ่ายทอดบทประพันธ์ไปสู่การแสดงจริง โดยวาทยกรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงระหว่างผู้ประพันธ์ ผู้บรรเลง และผู้ฟัง ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ ตีความ และสื่อสารแนวคิดทางดนตรีให้เกิดเอกภาพภายในวง การอำนวยเพลงจึงมิได้เป็นเพียงการกำหนดจังหวะหรือควบคุมความพร้อมเพรียงของวงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการควบคุมไดนามิก การออกแบบสีสันของเสียง การสร้างสมดุลของแนวเสียง และการถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลงให้ตรงตามเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์

วงดุริยางค์เครื่องลมมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องทั้งด้านจำนวนสมาชิก คุณภาพของเครื่องดนตรี และแนวทางการประพันธ์เพลง โดยเฉพาะในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบัน ได้เกิดบทประพันธ์ร่วมสมัยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมจำนวนมาก ซึ่งมีความซับซ้อนทั้งด้านโครงสร้าง การประสานเสียง จังหวะ และการออกแบบสีสันของเสียง ส่งผลให้วาทยกรจำเป็นต้องมีความเข้าใจด้านทฤษฎีดนตรี การวิเคราะห์บทเพลง และการสื่อสารทางดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพ

ในบริบทของประเทศไทย นักประพันธ์เพลงไทยเริ่มสร้างสรรค์บทประพันธ์สำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางดนตรีไทยผ่านแนวคิดการประพันธ์แบบตะวันตกมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านแนวทำนอง การใช้จังหวะ การออกแบบโครงสร้าง และการใช้สีสันของเครื่องดนตรี ส่งผลให้เกิดบทประพันธ์ที่มีลักษณะเฉพาะตัวและมีคุณค่าทางวิชาการและการแสดงดนตรี อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีบทประพันธ์สำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมของไทยเพิ่มมากขึ้น แต่การศึกษาเชิงวิชาการด้านการอำนวยเพลงสำหรับบทประพันธ์เหล่านี้ยังมีอยู่จำกัด โดยเฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับการตีความบทเพลง ลักษณะท่าทางการสื่อสารของวาทยกร และแนวทางการปรับสมดุลของแนวดนตรีภายในวง

บทเพลง “ผ่านพิภพลีลา ผ่านฟ้าลีลาศ” ของกิตติ เครือมณี เป็นบทประพันธ์สำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมที่สะท้อนแนวคิดการประพันธ์ร่วมสมัยของไทยผ่านการใช้สีสันของกลุ่มเครื่องดนตรี การพัฒนาแนวทำนอง และการดำเนินโครงสร้างแบบ Through-composed Form ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีการพัฒนาเนื้อหาทางดนตรีอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้บทเพลงมีความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และสีสันเสียงอยู่ตลอดเวลา วาทยกรจึงจำเป็นต้องศึกษาโครงสร้างบทเพลงอย่างละเอียด เพื่อกำหนดแนวทางการตีความและการสื่อสารทางดนตรีให้เหมาะสมกับบริบทของบทเพลง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทเพลง “ผ่านพิภพลีลา ผ่านฟ้าลีลาศ” เพื่อศึกษาแนวทางการวิเคราะห์และตีความบทเพลง แนวทางการอำนวยเพลง ลักษณะท่าทางการสื่อสารของวาทยกร และแนวทางการปรับสมดุลของเสียงภายในวงดุริยางค์เครื่องลม อันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการอำนวยเพลงสำหรับบทประพันธ์ร่วมสมัยของไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างและการตีความบทเพลง “ผ่านพิภพลีลา ผ่านฟ้าลีลาศ” สำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการอำนวยเพลงและลักษณะท่าทางการสื่อสารของวาทยกร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับสมดุลของแนวดนตรีภายในวงดุริยางค์เครื่องลม

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการอำนวยเพลง

การอำนวยเพลง (Conducting) เป็นศาสตร์และศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การตีความ และการถ่ายทอดแนวคิดทางดนตรีจากบทประพันธ์สู่การแสดงจริง โดยวาทยกรทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ประพันธ์และผู้บรรเลง เพื่อสร้างเอกภาพทางดนตรีภายในวงดนตรี (Green & Gibson, 2004) บทบาทของวาทยกรจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการกำหนดจังหวะหรือควบคุมความพร้อมเพรียงของผู้บรรเลงเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการควบคุมระดับเสียงดังเบา การสร้างสมดุลของแนวเสียง การกำหนดทิศทางของวลีดนตรี และการถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลงให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์

กระบวนการอำนวยเพลงประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การศึกษาด้วยตนเอง (Personal Study) การฝึกซ้อม (Rehearsal) และการแสดง (Performance) โดยวาทยกรต้องศึกษาบทประพันธ์อย่างละเอียด วิเคราะห์โครงสร้างทางดนตรี ความสัมพันธ์ของแนวทำนองและเสียงประสาน ตลอดจนบริบททางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของบทเพลงก่อนนำไปสู่การวางแผนการฝึกซ้อมและการแสดง

การอำนวยเพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมมีความซับซ้อนมากกว่าวงดนตรีหลายประเภท เนื่องจากวงประกอบด้วยกลุ่มเครื่องดนตรีที่มีลักษณะเสียงแตกต่างกันทั้งด้านความดัง ช่วงเสียง และคุณลักษณะของเสียง วาทยกรจึงต้องมีความสามารถในการจัดสมดุลของเสียง (Balance) และการผสมกลมกลืนของเสียง (Blend) ควบคู่กับการตีความบทเพลงอย่างลึกซึ้ง

ทฤษฎีเกี่ยวกับท่าทางการสื่อสารของวาทยกร (Conducting Gesture)

ท่าทางการสื่อสารของวาทยกร (Conducting Gesture) เป็นองค์ประกอบสำคัญในการถ่ายทอดแนวคิดทางดนตรีไปยังผู้บรรเลง โดยประกอบด้วยการเคลื่อนไหวของมือ แขน ลำตัว และสีหน้า ซึ่งทำหน้าที่สื่อสารจังหวะ อารมณ์ ไดนามิก และลักษณะเสียงที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการบรรเลง

ท่าทางของวาทยกรสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภทหลัก ได้แก่ Technical, Gesture, Expressive Gesture โดย Technical Gesture ทำหน้าที่สื่อสารข้อมูลเชิงจังหวะ เช่น Beat Pattern, Tempo และ Meter ขณะที่ Expressive Gesture ใช้สำหรับถ่ายทอดคุณลักษณะทางดนตรี เช่น ความต่อเนื่องของวลี ความเข้มของอารมณ์ และลักษณะของน้ำหนักเสียง

นอกจากนี้ ท่าทางที่ใช้บ่อยในการอำนวยเพลง ได้แก่ Legato Gesture ซึ่งใช้สื่อสารการเชื่อมโยงวลีดนตรีอย่างต่อเนื่อง Staccato Gesture สำหรับเสียงที่สั้นและชัดเจน Tenuto Gesture สำหรับการเน้นน้ำหนักเสียง และ Active-Passive Gesture ที่ใช้กำหนดระดับพลังงานของการบรรเลง การเลือกใช้ Gesture ที่เหมาะสมส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของการตอบสนองจากผู้บรรเลงและความชัดเจนของการตีความบทเพลง (Green & Gibson, 2004)

แนวคิดเกี่ยวกับวงดุริยางค์เครื่องลมและสมดุลเสียง

แนวคิดเกี่ยวกับวงดุริยางค์เครื่องลมและสมดุลเสียง วงดุริยางค์เครื่องลมประกอบด้วยกลุ่มเครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องกระทบ แต่ละกลุ่มมีบทบาทและคุณภาพเสียงแตกต่างกัน กลุ่มเครื่องลมไม้มักทำหน้าที่นำเสนอแนวทำนอง สีสันที่ละเอียดอ่อน และรายละเอียดทางดนตรี กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองมักสร้างพลัง ความสง่างาม และจุดเน้นทางอารมณ์ ส่วนกลุ่มเครื่องกระทบทำหน้าที่สนับสนุนโครงสร้างจังหวะ สร้างแรงขับเคลื่อน และเพิ่มมิติของสีสันเสียง การสร้างสมดุลเสียงในวงดุริยางค์เครื่องลมจึงต้องพิจารณาทั้งระดับเสียง ความหนาแน่นของเนื้อดนตรี การกระจายแนวเสียง และบทบาทของแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรี วาทยกรควรกำหนดลำดับความสำคัญของแนวเสียงอย่างชัดเจน ได้แก่ แนวทำนองหลัก แนวทำนองรอง แนวเสียงประสาน และแนวสนับสนุนจังหวะ เพื่อให้ผู้บรรเลงเข้าใจหน้าที่ของตนเองและสามารถสร้างเสียงรวมของวงให้สมดุล

แนวคิดเกี่ยวกับบทประพันธ์ร่วมสมัยไทยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม

บทประพันธ์ร่วมสมัยไทยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมมักมีลักษณะการผสมผสานระหว่างเทคนิคการประพันธ์ตะวันตกกับอัตลักษณ์ทางดนตรีไทย เช่น การใช้แนวทำนองที่มีสำเนียงไทย การออกแบบจังหวะที่สื่อถึงการเคลื่อนไหวแบบไทย การใช้เสียงประสานและเนื้อดนตรีแบบตะวันตก และการสร้างสีสันเสียงเพื่อถ่ายทอดจินตภาพทางวัฒนธรรม กิตติ เครือมณีเป็นนักประพันธ์เพลงไทยที่มีแนวทางการสร้างสรรค์ซึ่งเชื่อมโยงดนตรีตะวันตกกับอัตลักษณ์ไทย ผลงาน “ผ่านพิภพลีลา ผ่านฟ้าลีลาศ” ใช้แรงบันดาลใจจากพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ของกรุงเทพมหานครและนำเสนอผ่านภาษาดนตรีร่วมสมัย งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาว่าการตีความและการอำนวยเพลงดังกล่าวควรดำเนินอย่างไรเพื่อถ่ายทอดทั้งโครงสร้างทางดนตรีและความหมายทางวัฒนธรรมของบทประพันธ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการวิจัยด้านการอำนวยเพลงส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์โครงสร้างบทเพลง การตีความ และการเตรียมการแสดงของวาทยกร โดยเฉพาะการศึกษาบทประพันธ์สำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม งานวิจัยส่วนใหญ่มักมุ่งเน้นการวิเคราะห์เชิงสังคีตลักษณ์หรือการศึกษาประวัติความเป็นมาของบทเพลง มากกว่าการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการตีความบทเพลง การใช้ท่าทางของวาทยกร และการจัดสมดุลของแนวเสียงภายในวง

นอกจากนี้ งานวิจัยด้านการอำนวยเพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมได้ให้ความสำคัญกับประเด็นการสื่อสารทางดนตรีผ่านท่าทาง การวิเคราะห์บทเพลงเพื่อการฝึกซ้อม และการจัดสมดุลของเสียงภายในวง โดยมีการศึกษาทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติการแสดง งานวิจัยที่มุ่งศึกษาบทประพันธ์ร่วมสมัยที่ผสมผสานอัตลักษณ์ทางดนตรีท้องถิ่นเข้ากับแนวคิดการประพันธ์แบบตะวันตกยังมีจำนวนไม่มากนัก

การสังเคราะห์วรรณกรรมและช่องว่างการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การอำนวยเพลงที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การวิเคราะห์ ตีความบทเพลง การใช้ท่าทางการสื่อสารของวาทยกร และการจัดสมดุลของแนวเสียงการบรรเลงภายในวงดนตรี องค์ประกอบทั้งสามมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและส่งผลต่อคุณภาพของการแสดง

การศึกษาด้านการอำนวยเพลงและบทประพันธ์สำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างบทเพลง การตีความ การใช้ท่าทางการอำนวยเพลง และการจัดสมดุลของแนวเสียงในบทประพันธ์ร่วมสมัยไทยอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะบทประพันธ์ “ผ่านพิภพลีลา ผ่านฟ้าลีลาศ” ของกิตติ เครือมณี ซึ่งมีลักษณะการดำเนินบทเพลงแบบ Through-composed Form และมีการผสมผสานอัตลักษณ์ดนตรีไทยเข้ากับแนวคิดการประพันธ์แบบตะวันตกอย่างชัดเจน

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างบทเพลง การตีความ แนวทางการอำนวยเพลง และการสร้างสมดุลของแนวเสียง เพื่อเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการดังกล่าว และสร้างองค์ความรู้ด้านการอำนวยเพลงสำหรับบทประพันธ์ร่วมสมัยของไทยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โน้ตสกอร์ และแนวคิดด้านการอำนวยเพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม รวมถึงการวิเคราะห์บทประพันธ์โดยตรง

ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการอำนวยเพลงและการฝึกซ้อมวงดุริยางค์เครื่องลม
3. วิเคราะห์โครงสร้างบทเพลงและสังคีตลักษณ์
4. วิเคราะห์ลักษณะท่าทางการสื่อสารของวาทยกร
5. ศึกษาแนวทางการปรับสมดุลของเสียงภายในวงดุริยางค์เครื่องลม
6. สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแนวทางการอำนวยเพลงอย่างเป็นระบบ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการอำนวยเพลง

เอลิซาเบธ เอ. เอช. กรีน และมาร์ก กิบสัน อธิบายว่าการอำนวยเพลงเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างการศึกษา การฝึกซ้อม และการแสดง โดยวาทยกรต้องทำหน้าที่ทั้งในฐานะนักดนตรี นักวิเคราะห์ และผู้สื่อสารทางดนตรี

การศึกษาด้วยตนเอง (Personal Study)

วาทยกรจำเป็นต้องศึกษาบทเพลงอย่างลึกซึ้ง ทั้งด้านประวัติศาสตร์ สังคีตลักษณ์ การประสานเสียง และบริบททางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจต่อแนวคิดของผู้ประพันธ์และกำหนดแนวทางการตีความบทเพลง

การฝึกซ้อม (Rehearsal)

การฝึกซ้อมเป็นกระบวนการสำคัญที่วาทยกรใช้ในการสื่อสารแนวคิดทางดนตรีไปยังผู้บรรเลง วาทยกรต้องสามารถแก้ไขปัญหาด้านจังหวะ ความสมดุลของเสียง และการดำเนินวลีดนตรี เพื่อให้เกิดเอกภาพภายในวง

การแสดง (Performance)

ในการแสดง วาทยกรต้องควบคุมการดำเนินบทเพลง ปรับรายละเอียดทางดนตรีให้เหมาะสมกับสถานการณ์จริง และถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลงสู่ผู้ฟัง

เทคนิคการใช้ไม้บาตอง

บาตองเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารทางดนตรีของวาทยกร เทคนิคการใช้ไม้บาตองที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยความยืดหยุ่นของข้อมือ ความแม่นยำของจุดตกจังหวะ และความสามารถในการสร้าง Gesture ที่สื่อสารอารมณ์ทางดนตรีได้อย่างชัดเจน Gesture ที่สำคัญ ได้แก่

1. Legato Gesture
2. Staccato Gesture
3. Tenuto Gesture
4. Active Gesture
5. Passive Gesture

การเลือกใช้ Gesture ที่เหมาะสมมีผลต่อการตอบสนองของผู้บรรเลง ความชัดเจนของแนวทำนอง และลักษณะเสียงของวงโดยตรง

วงดุริยางค์เครื่องลม

วงดุริยางค์เครื่องลมประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มเครื่องลมไม้ กลุ่มเครื่องลมทองเหลือง และกลุ่มเครื่องกระทบ แต่ละกลุ่มมีบทบาทด้านทำนอง เสียงประสาน จังหวะ และสีสันเสียงแตกต่างกัน วาทยกรจึงจำเป็นต้องเข้าใจศักยภาพของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด เพื่อสร้างสมดุลของเสียงและความกลมกลืนของวง

ประวัติและแนวคิดการสร้างสรรค์ของกิตติ เครือมณี

กิตติ เครือมณี เป็นนักประพันธ์เพลงและนักการศึกษาด้านดนตรีชาวไทย สำเร็จการศึกษาด้านการประพันธ์เพลงจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศึกษาต่อด้านการประพันธ์เพลงและการอำนวยเพลงที่ประเทศเบลเยียม

ผลงานของกิตติ เครือมณี มีลักษณะเด่นด้านการผสมผสานแนวคิดดนตรีตะวันตกเข้ากับอัตลักษณ์ทางดนตรีไทย ผ่านการใช้แนวทำนองแบบไทย การออกแบบสีสันของเสียง และการสร้างจินตภาพทางดนตรี

บทเพลง “ผ่านพิภพลีลา ผ่านฟ้าลีลาศ” ได้รับแรงบันดาลใจจากสะพานผ่านพิภพลีลาและสะพานผ่านฟ้าลีลาศบนถนนราชดำเนิน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางประวัติศาสตร์และสังคมของกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์โครงสร้างและการตีความบทประพันธ์

ผลการวิเคราะห์พบว่า บทประพันธ์มีลักษณะการดำเนินเนื้อหาทางดนตรีในรูปแบบ Through-composed Form ซึ่งผู้ประพันธ์พัฒนาแนวคิดทางดนตรีอย่างต่อเนื่องโดยไม่ยึดติดกับการซ้ำรูปแบบเดิม ส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางอารมณ์ สีสันเสียง และพลังทางดนตรีตลอดทั้งบทเพลง

ผ่านพิภพลีลา

บทเพลงส่วนแรกสะท้อนภาพความรุ่งเรืองของกรุงรัตนโกสินทร์ผ่านแนวทำนองที่ได้รับอิทธิพลจากสำเนียงดนตรีไทย ผสมผสานกับการประสานเสียงแบบตะวันตก ผู้ประพันธ์ใช้เทคนิค โพลิโฟนี เพื่อสร้างการดำเนินแนวทำนองหลายชั้น และใช้ความคลุมเครือทางศูนย์กลางเสียงเพื่อสร้างมิติทางอารมณ์ที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของสังคมเมือง

โครงสร้างบทเพลงผ่านพิภพลีลา

จากการวิเคราะห์สกอร์พบว่าบทเพลงใช้โครงสร้างแบบ Through-composed Form ซึ่งไม่มีการย้อนกลับไปใช้เนื้อหาดนตรีเดิมอย่างชัดเจน แต่ใช้วิธีการพัฒนาเนื้อหาเดิม และการพัฒนาแนวคิดทางดนตรีอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งบทเพลง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และพลังของดนตรีอยู่ตลอดเวลา ผู้วิจัยสามารถแบ่งโครงสร้างของบทเพลงออกเป็นส่วนสำคัญดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงโครงสร้างโดยรวมของบทประพันธ์เพลง ผ่านพิภพลีลา

ผ่านพิภพลีลา (Terrestrial)		
ห้องที่	Section	Through-composed Form
1-5	Introduction	Opening Theme
6-14	Second Theme Introduction	Interlude
15-20	Opening Theme A	-
21-28	A	Theme A
29-36	B	

ผ่านพิภพลีลา (Terrestrial)		
ห้องที่	Section	Through-composed Form
37-44	C	Theme B
45-52	D	Theme C
53-60	E	Modulate Theme A
61-68	Transition	Transition
69-76	Interlude	Wood Winds Quintet
77-92	Recap	Opening Theme A + Modulate Theme

Theme A: การนำเสนอแนวคิดหลัก

Theme A เป็นช่วงที่แนวคิดทางดนตรีหลักของบทเพลงได้รับการนำเสนออย่างชัดเจน ผู้ประพันธ์ใช้ทำนองที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสำเนียงเพลงไทย แต่เรียบเรียงด้วยเทคนิคของดนตรีตะวันตก ลักษณะเด่นของ Theme A ได้แก่

- การใช้ช่วงเสียงที่กว้าง
- การเคลื่อนที่ของทำนองแบบขั้นคู่
- การใช้เสียงประสานแบบ Tonal Harmony
- การกระจายแนวทำนองไปยังหลายกลุ่มเครื่องดนตรี

สำหรับวาทยกร Theme นี้ควรได้รับการตีความในลักษณะสง่างามและมั่นคง โดยใช้ Gesture ที่มีขนาดใหญ่พอสมควรเพื่อสะท้อนความโอ่อ่าของภาพเมืองในอดีต

Theme B: การพัฒนาแนวคิดทางดนตรี

Theme B ทำหน้าที่ขยายวัตถุดิบทางดนตรีจาก Theme A ผ่านกระบวนการพัฒนาแนวทำนอง (Motivic Development) ผู้ประพันธ์ใช้วิธีได้ ดังนี้

- เปลี่ยนสีสันของเสียง
- ขยายช่วงเสียง
- เพิ่มความซับซ้อนของจังหวะ
- เปลี่ยนการจัดวางเสียงประสาน

ผลลัพธ์คือการสร้างความเคลื่อนไหวทางดนตรีที่มากขึ้น และเพิ่มระดับพลังงานของบทเพลงอย่างต่อเนื่อง ในด้านการอำนวยเพลง วาทยกรควรให้ความสำคัญกับการควบคุมสมดุลระหว่างกลุ่มเครื่องลมไม้และกลุ่มเครื่องลมทองเหลือง เพื่อไม่ให้แนวทำนองหลักถูกบดบัง

Theme C และการใช้ Polyphony

Theme C ถือเป็นหนึ่งในช่วงที่มีความสำคัญมากที่สุดของบทเพลง เนื่องจากผู้ประพันธ์เริ่มใช้เทคนิค Polyphony อย่างชัดเจน มีการดำเนินแนวเสียงหลายแนวพร้อมกัน ได้แก่

- แนวทำนองหลัก
- แนวทำนองรอง
- แนวเสียงประสาน
- แนวสนับสนุนจังหวะ

การใช้ โพลิโฟนี ทำให้เกิดความซับซ้อนทางดนตรีและสะท้อนภาพความหลากหลายสำหรับวาทยกร จำเป็นต้องกำหนดลำดับความสำคัญของแต่ละแนวเสียง (Hierarchy of Musical Lines) อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการรักษาความเด่นของแนวทำนองหลักเหนือแนวประกอบอื่น ๆ

Tonal Distortion และความเปลี่ยนแปลงของคอร์ด

หนึ่งในเทคนิคสำคัญที่ผู้ประพันธ์ใช้คือ Tonal Distortion หรือการบิดเบือนศูนย์กลางของกุญแจเสียง ผู้ประพันธ์ค่อย ๆ ลดความมั่นคงของระบบ Tonality โดยใช้

- การใช้คอร์ดซ้อน
- การเปลี่ยนศูนย์กลางเสียง
- การใช้เสียงนอกคีย์
- การเพิ่มความหนาแน่นของ Texture

ผลลัพธ์คือการสร้างความรู้สึกคลุมเครือและไม่มั่นคงทางดนตรี ในมุมมองของการตีความ วาทยกรควรแสดงให้เห็นถึงความตึงเครียดที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ท่าทางที่มีพลังมากขึ้นและควบคุมไดนามิก อย่างละเอียด

ช่วงท้ายของบทเพลง

ในช่วงท้าย ผู้ประพันธ์ค่อย ๆ ลดจำนวนเครื่องดนตรีที่บรรเลงลง พร้อมเปลี่ยนสีสันของเสียงให้มีความสงบมากขึ้น ทำนองในตอนท้ายมีลักษณะที่มีความเรียบง่าย สงบ และแฝงความเศร้า ดนตรีในช่วงนี้เปรียบเสมือนการสะท้อนความทรงจำของอดีต และการตั้งคำถามต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

การตีความทางดนตรีของวาทยกร

จากการวิเคราะห์บทเพลง “ผ่านพิภพลีลา” ผู้วิจัยพบว่า วาทยกรควรแบ่งการตีความออกเป็น 3 ระยะสำคัญ ได้แก่

ระยะที่ 1 ความรุ่งเรือง สื่อถึงความสง่างามและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงรัตนโกสินทร์ ลักษณะการอำนวยเพลง

- ท่าทางกว้าง
- จังหวะมั่นคง
- ความดังเบาชัดเจน
- เสียงมีความสง่างาม

ระยะที่ 2 ความเปลี่ยนแปลง สื่อถึงการเปลี่ยนแปลงของบทเพลง อารมณ์เพลง และลักษณะการอำนวยเพลง

- เพิ่มความตึงเครียด
- เน้นความแตกต่าง
- ควบคุมแนวทำนองที่หลากหลายอย่างละเอียด

ระยะที่ 3 การใคร่ครวญ สื่อถึงการหวนคิดถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ลักษณะการอำนวยเพลง

- ท่าทางที่ขนาดเล็ก
- สีสันเสียงโปร่งใส
- ความเบาและความอ่อนโยน
- การควบคุมประโยคเพลงอย่างละเอียด

สรุปผลการวิเคราะห์บทเพลง “ผ่านพิภพลีลา”

บทเพลง “ผ่านพิภพลีลา” เป็นบทประพันธ์ร่วมสมัยที่สะท้อนภาพความรุ่งเรืองและความเปลี่ยนแปลงของกรุงรัตนโกสินทร์ ผ่านการใช้แนวทำนองที่ได้รับอิทธิพลจากดนตรีไทย การใช้โพลิโฟนี การบิดเบือนระบบ Tonality และการพัฒนาโครงสร้างแบบ Through-

composed Form อย่างต่อเนื่อง วาทยกรจำเป็นต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างบทเพลง สีสันของเสียง และแนวคิดของผู้ประพันธ์อย่างลึกซึ้ง เพื่อให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาทางดนตรีได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

ผ่านฟ้าลีลาศ

บทเพลงส่วนที่สองเน้นการเคลื่อนไหวของจังหวะและพลังทางดนตรี โดยใช้ลักษณะจังหวะที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการลีลาศร่วมกับการเปลี่ยนแปลงจังหวะอย่างต่อเนื่อง เพื่อสะท้อนพลวัต ความขัดแย้ง และความหวังในบริบทสังคมไทย

โครงสร้างผ่านฟ้าลีลาศ

ผลการวิเคราะห์พบว่าบทเพลงยังคงใช้แนวคิด Through-composed Form เช่นเดียวกับภาคแรก แต่มีลักษณะของการพัฒนาทางจังหวะและพลังงานทางดนตรีที่ชัดเจนมากกว่า โดยสามารถแบ่งออกเป็นส่วนสำคัญดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงโครงสร้างโดยรวมของบทประพันธ์เพลง ผ่านพิภพลีลา

ผ่านฟ้าลีลาศ (Celestial dance)		
ห้องที่	Section	Through-composed Form
1-10	Opening	Introduction
11-27	A	Theme A
28-43	B	Theme B
44-59	C	
60-87	Transition	Transition / Modulate Theme A
88-93	Interlude	Section Wood Wind
94-104	D	Theme C
105-124	E	Theme D
125-134	Modulate	Theme C
135-143	Modulate	Theme A
147-178	Recap	Theme A
		Theme B
179-188	Transition	Transition
189-219	Recap	Theme A

การใช้จังหวะและการเคลื่อนไหวทางดนตรี

องค์ประกอบสำคัญที่สุดของ “ผ่านฟ้าลีลาศ” คือการออกแบบจังหวะ ผู้ประพันธ์ใช้รูปแบบจังหวะที่หลากหลาย ทั้งจังหวะสม่ำเสมอ จังหวะซ้อน (Cross Rhythm) และการเปลี่ยน Meter เพื่อสร้างความรู้สึกของการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ดนตรีมีลักษณะคล้ายการเต้นรำ (Dance) แต่ในขณะเดียวกันก็แฝงด้วยความซับซ้อนทางโครงสร้าง จึงต้องอาศัยความแม่นยำของผู้บรรเลงและการควบคุมของวาทยกรอย่างสูง

วาทยกรควรให้ความสำคัญกับการรักษา Pulse ภายในของวง เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงจังหวะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติและไม่กระทบต่อความต่อเนื่องของวลีดนตรี

การพัฒนาแนวทำนอง

ผู้ประพันธ์ใช้เทคนิค Motivic Development ในการพัฒนาแนวทำนอง โดยนำวัตถุดิบทางดนตรีจากช่วงต้นมาขยาย เปลี่ยนแปลง และแปรรูปในหลายลักษณะ เช่น

- การกลับทิศทางของทำนอง (Inversion)
- การยืดและย่อค่าจังหวะ (Augmentation และ Diminution)
- การเปลี่ยนกลุ่มเครื่องดนตรี
- การเปลี่ยนบริบทของเสียงประสาน

เทคนิคเหล่านี้ช่วยสร้างเอกภาพของบทเพลง แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์และพลังงานทางดนตรีอยู่ตลอดเวลา

จุดสูงสุดของบทเพลง (Climax)

ช่วง Climactic Section ถือเป็นจุดศูนย์กลางทางอารมณ์ของบทเพลง ผู้ประพันธ์ใช้กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองและเครื่องกระทบอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อสร้างพลังเสียงที่เข้มข้นและสง่างาม องค์ประกอบสำคัญในช่วงนี้ประกอบด้วย

- การใช้เสียงประสานหนาแน่น
- การซ้อนแนวเสียงหลายชั้น
- การเพิ่มระดับ Dynamic ไปสู่ Fortissimo
- การใช้เครื่องกระทบเพื่อเสริมแรงขับเคลื่อน

ในเชิงการอำนวยเพลง วาทยกรจำเป็นต้องควบคุมสมดุลของเสียงอย่างละเอียด เพื่อไม่ให้กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองบดบังแนวทำนองหลักหรือรายละเอียดของกลุ่มเครื่องลมไม้

แนวทางการจัดสมดุลของเสียง (Tonal Balance)

สมดุลระหว่างแนวทำนองและแนวประสาน จากการศึกษาพบว่า บทประพันธ์มีการใช้ Polyphonic Texture และ Layered Texture อยู่หลายช่วง ส่งผลให้เกิดแนวเสียงจำนวนมากดำเนินพร้อมกัน วาทยกรจึงควรแบ่งลำดับความสำคัญของแนวเสียงออกเป็น

ระดับที่ 1 แนวทำนองหลัก (Primary Melody)

ระดับที่ 2 แนวทำนองรอง (Secondary Melody)

ระดับที่ 3 แนวเสียงประสาน (Harmonic Support)

ระดับที่ 4 แนวสนับสนุนจังหวะ (Rhythmic Support)

การจัดลำดับดังกล่าวช่วยให้ผู้บรรเลงเข้าใจบทบาทของตนเองและสามารถสร้างสมดุลของเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมดุลระหว่างกลุ่มเครื่องดนตรี

กลุ่มเครื่องลมไม้ มีหน้าที่หลักในการนำเสนอแนวทำนองและสีสันเสียงที่ละเอียดอ่อน วาทยกรควรเปิดพื้นที่ทางเสียงให้กลุ่มนี้สามารถแสดงรายละเอียดของทำนองได้อย่างชัดเจน

กลุ่มเครื่องลมทองเหลือง มีหน้าที่สร้างพลัง ความสง่างาม และจุดเน้นทางอารมณ์ ควรควบคุมระดับเสียงอย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะในช่วงที่มีแนวทำนองอยู่ในกลุ่มเครื่องลมไม้

กลุ่มเครื่องกระทบ ทำหน้าที่สนับสนุนโครงสร้างจังหวะและเสริมพลังทางดนตรี วาทยกรควรควบคุมไม่ให้เสียงเครื่องกระทบบดบังรายละเอียดของกลุ่มเครื่องเป่า

แนวทางการอำนวยเพลง

ผลการศึกษาพบว่า การอำนวยเพลงบทประพันธ์นี้จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์โครงสร้างบทเพลงอย่างละเอียด ในช่วงที่มีลักษณะการดำเนินทำนองต่อเนื่อง วาทยกรควรใช้ท่าทางเพื่อส่งเสริมความต่อเนื่องของวลีดนตรี ขณะที่ช่วงที่เน้นจังหวะและพลังของเสียงควรใช้ท่าทางที่มีความชัดเจนของจุดตกจังหวะ

นอกจากนี้ วาทยกรควรปรับขนาดของรูปแบบการอำนวยเพลงให้สอดคล้องกับระดับไดนามิกและความหนาแน่นของเนื้อดนตรี เพื่อช่วยให้ผู้บรรเลงสามารถรับรู้เจตนาทางดนตรีได้อย่างชัดเจน

การสร้างสมดุลของแนวเสียง

การสร้างสมดุลของแนวเสียงเป็นประเด็นสำคัญในการแสดงบทประพันธ์นี้ โดยเฉพาะช่วงที่มีการซ้อนทับของแนวทำนองหลายชั้น วาทยกรจำเป็นต้องควบคุมความสัมพันธ์ระหว่าง

กลุ่มเครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องกระทบ เพื่อรักษาความชัดเจนของแนวทำนองหลักและลดการบดบังของแนวเสียงรอง

ขั้นตอนการแสดง

ในระหว่างการแสดงจริง วาทยกรควรลดการควบคุมรายละเอียดที่ไม่จำเป็น และมุ่งเน้นการสื่อสารภาพรวมของบทเพลง การแสดงที่ดีเกิดจากการเตรียมความพร้อมอย่างรอบด้านในขั้นตอนการซ้อม มิใช่การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในวันแสดง

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1: โครงสร้างและการตีความบทเพลง

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าบทประพันธ์ “ผ่านพิภพลีลา ผ่านฟ้าลีลาศ” ใช้โครงสร้างแบบ Through-composed Form เพื่อสร้างการดำเนินเรื่องทางดนตรีที่ต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของบทประพันธ์ร่วมสมัยที่ไม่จำเป็นต้องยึดรูปแบบซ้ำแบบดั้งเดิม แต่ใช้การพัฒนาแนวคิดทางดนตรีเป็นเครื่องมือสร้างเอกภาพ การใช้สำเนียงดนตรีไทยร่วมกับเทคนิคตะวันตก เช่น Polyphony, Motivic Development และ Tonal Distortion ทำให้บทเพลงมีทั้งอัตลักษณ์ไทยและความซับซ้อนร่วมสมัย

ประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่าการตีความบทเพลงไม่ควรพิจารณาเพียงเครื่องหมายในสกอร์ แต่ต้องเชื่อมโยงโครงสร้างทางดนตรีกับบริบทและจินตภาพของบทเพลง วาทยกรจึงต้องเข้าใจทั้งระดับมหภาค เช่น โครงสร้างและทิศทางอารมณ์ และระดับจุลภาค เช่น วลีดนตรี สีสันเสียง และความสัมพันธ์ของแนวทำนอง

2. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2: แนวทางการอำนวยเพลงและท่าทางสื่อสาร

ผลการวิจัยพบว่า การอำนวยเพลงบทประพันธ์นี้ต้องอาศัยท่าทางที่ยืดหยุ่นและสัมพันธ์กับลักษณะดนตรีแต่ละช่วง ไม่สามารถใช้รูปแบบการอำนวยเพลงแบบเดียวตลอดบทเพลงได้ ประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ เอลิซาเบธ เอ. เอช. กรีน และมาร์ก กิบสัน ที่มองว่าวาทยกรต้องเริ่มจากการศึกษาสกอร์และเปลี่ยนความเข้าใจทางดนตรีให้เป็นการสื่อสารทางกายภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

ในทางปฏิบัติ ท่าทางของวาทยกรมีผลโดยตรงต่อการตอบสนองของผู้บรรเลง เช่น ท่าทางที่กว้างและมั่นคงช่วยสร้างเสียงที่สง่างามท่าทาง ที่ชัดและกระชับช่วยรักษาจังหวะที่ซับซ้อน ส่วน ท่าทางที่นุ่มนวลช่วยควบคุมคุณภาพเสียงเบาและการดำเนินวลี ดังนั้น การอำนวยเพลงจึงเป็นกระบวนการสื่อสารที่รวมการวิเคราะห์ การตีความ และการควบคุมวงเข้าด้วยกัน

3. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3: การปรับสมดุลเสียงภายในวง

ผลการวิจัยชี้ว่า สมดุลเสียงเป็นเงื่อนไขสำคัญของการแสดงบทประพันธ์นี้ เนื่องจากบทเพลงมีแนวเสียงหลายชั้นและมีการสลับบทบาทระหว่างกลุ่มเครื่องดนตรีอย่างต่อเนื่อง การจัดลำดับความสำคัญของแนวเสียงช่วยให้ผู้บรรเลงเข้าใจบทบาทของตนเองและทำให้เสียงรวมของวงชัดเจนขึ้น

การอภิปรายประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่า สมดุลเสียงไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับความดังเพียงอย่างเดียว แต่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ทางดนตรี คุณภาพเสียง ทะเบียนเสียง และความหนาแน่นของเนื้อดนตรี วาทยกรจึงต้องควบคุมทั้งแนวตั้ง คือความสัมพันธ์ของเสียงประสาน และแนวนอน คือการดำเนินวลีและการส่งต่อแนวทำนอง การจัดสมดุลเสียงที่เหมาะสมช่วยให้บทเพลงถ่ายทอดทั้งพลัง ความละเอียดอ่อน และความหมายทางวัฒนธรรมได้ครบถ้วน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า บทประพันธ์ “ผ่านพิภพลีลา ผ่านฟ้าลีลาศ” เป็นบทประพันธ์ร่วมสมัยไทยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมที่ผสมผสานอัตลักษณ์ดนตรีไทยกับเทคนิคการประพันธ์ตะวันตกอย่างเป็นระบบ โครงสร้างแบบ Through-composed Form ทำให้บทเพลงมีพัฒนาการต่อเนื่องและเปิดโอกาสให้วาทยกรตีความทิศทางอารมณ์ของบทเพลงอย่างลึกซึ้ง

ด้านการอำนวยเพลง วาทยกรควรศึกษาสกอร์ล่วงหน้า กำหนดแนวทางการตีความแบ่งบทเพลงตามโครงสร้างและอารมณ์ เลือกใช้ท่าทางอำนวยเพลงให้เหมาะสมกับแต่ละช่วง และวางแผนการซ้อมเพื่อแก้ปัญหาจังหวะ วลีดนตรี ไดนามิก และสมดุลเสียงอย่างเป็นระบบ

ด้านการจัดสมดุลเสียง วาทยกรควรกำหนดลำดับความสำคัญของแนวเสียงและควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องกระทบ เพื่อให้แนวทำนองหลักชัดเจน แนวประสานกลมกลืน และพลังของบทเพลงไม่บดบังรายละเอียดทางดนตรี องค์ความรู้ที่ได้สามารถนำไปใช้ในการศึกษา การสอน การฝึกซ้อม และการแสดงบท

ประพันธ์ร่วมสมัยของไทยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม **ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** 1. วาทยกรควรใช้ผลการวิเคราะห์โครงสร้างบทเพลงเป็นพื้นฐานในการวางแผนการซ้อม โดยกำหนดช่วงสำคัญ จุดเปลี่ยนอารมณ์ และลำดับความสำคัญของแนวเสียงให้ชัดเจนก่อนการซ้อมจริง 2. ครูผู้สอนและนักศึกษาด้านการอำนวยเพลงสามารถนำแนวทาง Gesture และการจัดสมดุลเสียงไปใช้เป็นกรณีศึกษาในการฝึกอำนวยเพลงบทประพันธ์ร่วมสมัยไทย 3. วงดุริยางค์เครื่องลมควรฝึกให้ผู้บรรเลงเข้าใจบทบาทของตนเองในแต่ละช่วงของบทเพลง เพื่อให้การสร้างสมดุลเสียงเกิดจากความเข้าใจร่วมกันของทั้งวง **ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** 1. ควรศึกษาบทประพันธ์ร่วมสมัยไทยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมของนักประพันธ์คนอื่นเพื่อเปรียบเทียบแนวทางการอำนวยเพลงและการตีความ 2. ควรมีการเก็บข้อมูลจากการซ้อมและการแสดงจริง เช่น การสัมภาษณ์วาทยกรและผู้บรรเลง เพื่อขยายผลการวิเคราะห์จากสกอร์ไปสู่การปฏิบัติ 3. ควรพัฒนาแบบฝึกหรือคู่มือการซ้อมเฉพาะช่วงสำคัญของบทเพลง เพื่อใช้ในการเรียนการสอนการอำนวยเพลงและการฝึกวงดุริยางค์เครื่องลม

เอกสารอ้างอิง

ณัชชา โสฬสุต. (2554). *สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

รัตนอำพล แก้วหิรัญ. (2565). *การอำนวยเพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.

Battisti, F. R. (2002). The winds of change: The evolution of the contemporary American wind band/ensemble and its conductor. Meredith Music.

Battisti, F. R., & Garofalo, R. J. (1990). *Guide to score study for the wind band conductor*. Meredith Music.

Green, E. A. H., & Gibson, M. (2004). *The modern conductor*. (7th ed.). Pearson Education.

Lisk, E. S. (2006). *The creative director: Conductor, teacher, leader*. Meredith Music.

Miles, R. (1997). *Teaching music through performance in band*. GIA Publications.

Wittry, D. (2007). *Beyond the baton: What every conductor needs to know*. Oxford University Press.